

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacri sacerdotij defensio co[n]tra Lutheru[m]

Fisher, John

Coloniæ, 1525

VD16 F 1240

Congressvs Secvndvs

urn:nbn:de:hbz:466:1-30878

CONGRESSVS PRIMVS

XXII

Ecclesia quæ
fuerit.

relictis, Lutheri partes amplecti.

¶ Cæterū ut probemus illum ecclesiam sequi, quisquis priores patres, tanto consensu rem istam attestantes, sequitur. quid precor aliud ecclesia tunc erat, quæ cœtus quidam ex presidibus & subditis integre collectus. At palam est cunctos illos præfides a primordiis ecclesiæ sic docuisse, cunctosque subditos id ipsum dogma recepisse. Quocirca nemini potest in dubiū uerti, quin is qui sic crediderit, ecclesiam fuerit secutus. Tutior itaque securiorque uia prorsus existimari debet, sententijs tot patrum accedere, quibus nemo orthodoxus per tot secula reclamauit, quæ Lutherum iam proclamatissimum hæresiarcham sectari. Nam quis ambigere potest, quin priores patres quibus imperatum fuit, ut docerent, quiq; a spiritu sancto constituti fuerant in id munus, certissimam ab ipso spiritu ueritatem edocti sint, præsertim in his dogmatibus, de quibus nulla fuit unquam inter eos controuersia. Quamobrem quisquis a Luthero steterit aduersus illos patres, & maxime quum neque scripturam Lutherus euidentem, uti mox fiet dilucidum, neque cuiuspiam orthodoxi testimoniū, pro sua parte produxerit, is haddubie non in ambiguū, sed in apertissimum periculum se præcipitat. Et hætenus pro primo congressu sit dictum.

CONGRESSVS SECVNDVS

.I.

Intentio
authoris

Aeterum ut res etiam per scripturas solidius comprobetur, quedam axiomata statuere conabimur quibus dilucidum erit nequaquam ab hominibus, hoc munus quod sacerdotiū uocamus, confictum esse, quemadmodum Lutherus astruere conatur, sed diuinitus institutum.

Ego tamen hoc initio de uocabulis minime contendā, hoc est quo nomine uocandi sint hi quos appellamus hodie sacerdotes. Nihil enim (quantum ad hanc disceptationem attinet) referre uolo, sacerdotes ne, an presbyteri, an pastores, an quis uis aliud uocitentur.

Ostendam, equidem oportere quosdam esse medios inter

De sacra sacerdotij defensione cōtra Lutherū. VIII.

deum & plebem, qui circa plebem eiusdem fungantur officijs, quæ iam cotidie geri cernimus a sacerdotibus. Istudq; ostendat non esse confictum ab hominibus, neq; humanum esse commentū, sed diuinitus institutum. Quod ubi semel ex scripturis ipsis constiterit, quis ipsa de re deinceps amplius dubitabit? Nam ubi de re constiterit, inanis de nominibus erit contentio quæuis. At priusquam hæc axiomata proferamus in medium, Lutherus uelim audiatur quid dicat. Sic enim ait mox post exordium sui libri,

Certus esto, nec ulla persuasione falli te sinas, quisquis esse, uoles pure Christianus, nullum esse in nouo testamento sacerdotium uisibile & externum, nisi quod humanis mendacijs est, per Satanam erectum. Vnum uero & solum est nobis sacerdotium CHRISTI, quo ipse obtulit sese pro nobis, & nos De quo Petrus dicit. 1. Petri. 3. Christ⁹ semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo, mortificatus quidem carne, uiuificatus autem spiritu. Et Hebræorum. x. Vna enim oblatio consummauit in sempiternum, sanctificatos. hoc sacerdotium spirituale est, & omnibus christianis commune. Omnes enim eodem, quo Christus, sacerdotio sacerdotes sumus qui christiani, id est, filij Christi sumus, mi sacerdotis sumus. Neq; nobis ullo prorsus alio sacerdote, & mediatore opus est præter Christum.

Hic lector audis Lutherum omne sacerdotium quod est uisibile & externum damnare penitus, uelut humanis mendacijs & per Satanam erectum, solumq; Christum sacerdotē esse in quo & cæteri quicq; Christum sacerdotes itē sunt, neque alio prorsus ullo sacerdote & mediatore præter Christiani illis opus esse.

Cæterum ista q̄ ingentibus erroribus plena sint, ex his quæ iam subsuequuntur axiomatis erit apertissimū.

CONGRESSVS SECVNDVS
PRIMVM AXIOMA.

¶ Rationi consentaneū est, ut pro negotijs quæ salutem animarum concernunt quidam deputentur qui totius multitudinis curam gerant.

II

VIVS rei necessitas liquere potest, quū ob aliā, tū ob sex potissimū incōmoda, quibus maximam christianorū partē obnoxia esse certissimū est. Primū est facilitas desciscendi a fide, de qua Paulus. I. ad Timoth. J. dicit. Nonnulli circa fidē naufragiū fecerūt. Et rursum eodē. Quidā aberrarunt a pura cōscientiā & fide non simulata. Sed & idē Paulus cōplures eorū ad quos scribit, monet, ut in fide sint constātes, nōnullos uero q̄ defecerint coarguit, & maxime ad Galathas. Q̄ si deficere possint a fide qui fidē semel admiserūt, quis nō uidet, quin admonitore quodā & pastore sit opus, qui sermonē prædicet, instetq̄ tēpestiue & I. Timo. 4. intempestiue, arguat, increpet, exhortetur, uti Paulus Timotheum instituit.

III

¶ Alterū incōmodū est crassities ingeniorū, hāc Paulus notauit in Corinthijs, quos uelut carnales arguit & infantes in Christo, q̄bus lacte sit opus, quū adhuc p̄ infantia eis r̄ licuisset solido cibo uesci. Id ipsum itē Hebreis impropert. Facti (inquit) estis hi, quibus lacte sit opus, nō solido cibo. Et ne quisq̄ hoc alio trahat q̄ ad segnicie intellectus proxime ante coarguit eos, auribus esse factos segnes, & quū pro ratione temporis doctores esse debuissent, egere tamē eos asseruit ut docerētur, que sint elementa initionis eloquiorum dei. Ad hęc & Galathas & *υοιτοις* appellat. Erant em̄ ex Gallis oriūdi, unde iuxta Hieronymū, originis ingeniū, ingenij tarditate referebant. Quis igit̄ istiusmodi hominibus negabit opus esse doctore?

III
I. Corin. 12

¶ Tertiū incōmodū est, procliuitas ad omne malū, hanc in Corinthijs itidē Paulus fuisse testat, quū dicat. Metuo ne quæ fiat ut si uenero, nō quales uelim reperiā uos, & ego repiar uobis qualē nolitis, ne q̄ mō sint cōtentiones, emulatiōes, iræ, cōturbationes, obrectatiōes, susurri, tumores, seditiōes. Et mox subdit. Et lugeā multos eorū q̄ añ peccauerūt & nō pœnituerint super immūditia & libidine & impudicitia quā patrarūt

Et. I. ad Corinth. 10. nostra conferens cū his quæ Iudæis con-
tulerunt cunctos ita monet. Ne simus (inquit) concupiscētes
rerū malarū, quemadmodū & illi cōcupierūt. Neq; simula-
chorū cultores, sicuti quidā illoꝝ. Neq; stupris inquinemur
sicut quidā illoꝝ stupris polluti sunt, & conciderunt uno die
uigintitria millia; neq; tentemus Christū, sicut & quidā illorū
tentauerunt & a serpentibus extincti sunt. Neq; murmuraue-
ritis, sicut & quidā illoꝝ murmurauerunt & interempti sunt
ab extinctore. Hæc aut omnia figuræ cōtulerunt illis. Scrip-
ta uero sunt propter admonitionē nostri in quos termini æta-
tū inciderunt. Proinde qui sibi uideē stare, uideat ne cadat. Ec-
ce lector q̄ facile quisq; ruere possit in priora mala. Quocirca
manifestū est opus esse pp̄o monitore quodā, q̄ ne prouat in
omne genus uitioꝝ, suis eos adhortationibus assidue fulciat.

¶ Quartū est tarditas ad bene operandū. Quis nō perspi-
cit bonā christianorū partē, ad bona opera plerūq; segnē esse,
multoq; studiosius ea curare quæ corporis, q̄ quæ ad salutem
animi pertineāt. Neq; solū nunc eiusmodi sumus, uerū etiam
olim in ecclesiæ primordijs tales nō defuerunt. Alioqui non
dixisset ad Hebræos Paulus. Manus remissas & genua soluta ^{Hebr. 12.}
surrigite, Neq; apud Thessalonicenses, quosdā arguisset ocij ^{I. Thess. 4}
Neq; iuniores uiduas apud Timotheū q̄ essent ociosæ repre-
hendisset. Sed neq; Iohannes in Apocalypsi cuidā obieciisset, ^{I. Timo. 5}
Apoca. 2
q̄ reliquerit charitatē primā. Neq; tepido cuidā illic fuisse cō-
minatus, q̄ ob tepiditatē suā ex ore dei mox euomendus esset
Apoca. 3
O quot sunt his tēporibus in ecclesia tepidi? His inquā tēpo-
ribus, de quibus Christus prædixit, q̄ quū abundaret iniqui-
tas, refrigesceret charitas multoꝝ. Nunc igit̄ quisquis negat ^{Matth. 24.}
opus esse pastoribus & doctoribus ad excutiendam hanc po-
puli segniciem, plane cæcus est.

¶ Quintū est insidiæ satanicæ, De quibus Paulus quū ali-
bi. tū apud Epheseos, nos monet inquit. Induite totā arma-
turā dei, ut possitis stare aduersus assaultus diaboli. Quoniā nō ^{Ephese. 6.}
est nobis lucta aduersus carnē & sanguinē, sed aduersus prin-
cipatus, aduersus potestates, aduersus mūdi dños, rectores te-
nebrarū sæculi huius, aduersus spūales astutias in cœlestibus.

CONGRESSVS SECVNDVS

Petrus quoque prima Petri quinto sic scribit. Aduersarius uer-
 ster diabolus tanquam leo rugiens obambulat quærens quem deuoret
 Apoca. 12 Is (ut in Apocalypsi traditur) uniuersum orbem seducit. Sed
 & seruator noster Christus in Euangelio Marci testatur Sata-
 nam obsistere, quo minus diuini uerbi semen in multorum cor-
 Marci. 4
 Lucae. 8 dibus radicem agat. Quum (inquit) audierint, confestim ue-
 nit Satanas, & aufert sermonem qui seminatus est in cordibus
 Lucae. 22 eorum. Et apud Lucam insuper ait Simon Petro. Ecce Satanas
 expetiuit uos, ut cribraret sicut triticum. Quod si communis hu-
 mani generis aduersarius ita sanctis illis apostolis insidiatus fu-
 isset, quid de reliquo populo sperandum est? Quis itaque non
 uidet pernecessariam esse uigilem pastorum curam, quo popu-
 lus excitetur, ut ab illius sibi caueat assaultibus?

VII.

¶ Sextum est pestifera falsorum magistrorum dogmata.
 Ab eiusmodi CHRISTVS nos cauere iubet, Matth. se-
 xto. Cauete uobis (inquit) a pseudoprophetis qui ueniunt ad
 uos in uestitu ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. De
 quibus & 14. Matthæ. dicit, quod seducunt multos. Ab illis, &
 Romanos olim abductos Paulus ad rectam fidei normam re-
 ducit. Corinthios item ab illis monet sibi cauendos esse. Ga-
 lathas identidem coarguit, quod ab illis erant fascinati. Philippus
 I. Tim. I. ses insuper & Collossenses atque alios multis hortatur uerbis,
 ut ab illis declinent, Apud Timotheum affirmat, Hymenæum
 & Philætum circa fidem aberrasse, quorundamque subuertisse fi-
 Acto. 22 dem. Sed & in actis, Ephesiorum episcopos excitat ad uigi-
 landum aduersum illos. Attendite (inquit) uobis & cuncto gre-
 gi, in quo uos spiritus sanctus posuit episcopos, ad regendum
 ecclesiam dei, quam acquisiuit sanguine suo. Ego enim noui
 hoc, quod ingressuri sint post decessum meum lupi graues in uos
 non parcentes gregi. Et ex uobis ipsis orientur uiri loquentes
 Conclusio peruersa, ut abducant discipulos post se. Palam est igitur, ob
 hæc sex incommoda, quæ iam diximus pastores & doctores
 gregi CHRISTIANO quamdiu sumus hic a domino
 peregrinaturi plurimum necessarios esse. Sed hætenus pro
 axioma primo sit dictum.

SECVNDVN AXIOMA

De sacra sacerdotij defensione cōtra Lutherū . X

¶ Christus ipse dum hic in terris esset, pastores quosdam instituit, qui suarum ouium curā agerent, eosq; pascere, regere, & docere

REFERT Lucas cap. 6. Christū, posteaquā noctem integram precatus fuisset patrem, quum dies factus esset, uocasse discipulos suos, & ex ipsis ele- gisse duodecim, quos & apostolos nominauit. Hic aduerte lector quanta præparatione & studio Christus hos apostolos delegerit, quū ante uoluisset in precatione iugi per noctare, q̄ eos in id muneris cooptasset.

Marcus uero capite tertio de his ita tradidit. Et ascendit Iesus in montem, & uocat ad se quos uoluit ipse, & uenerunt ad eum. Et fecit duodecim, ut essent secum, & ut emitteret eos ad prædicandum. Videre igitur ex his licet, apostolos istos magna diligentia fuisse delectos & institutos, eisq; officium præcellentius & potestatem ampliorem fuisse commissam, q̄ cæteris Christi discipulis, id quod etiam axiomate quarto plenius ostendemus.

¶ Porro Matthæus cap. decimo quū enumerasset duodecim apostolos, illico subdit, hos numero duodecim emisit Iesus quibus preceperat, dicens. In uiam gentiū ne abieritis, & in ciuitatem Samaritanorum ne ingrediamini, sed ite potius ad oues perditas domus Israel. Profecti autem prædicate dicentes. Appropinquauit regnum cœlorum. Ecce curā his commisit ouium domus Israel, quas & doceri uoluit ab illis.

Iohannes autem & ipse capite sexto, memorat Christum ad hos dixisse, Nonne ego uos duodecim elegi? Et rursus capite. 15. Non uos me elegistis, sed ego elegi uos, & constitui uos, ut eatis & fructum afferatis, & fructus uester maneat. At quem precor fructum intelligit magis, q̄ salutem animarum pro quibus pascēdis, regēdis, docēdis, eosdē ap̄los instituit? Ne q̄ solū Iudeorū eis curā credidit, uerū etiā haud multo post & gētiū. Nā quū esset cœlos cōcensurus, mādauit eis, quatenus in orbem uniuersum profecti, docerent etiam oēs gentes quē admodū & Matthæus & Marc⁹ testant. Petrū ꝑo peculiarit̄

VIII.

IX

Math. 28

Marci. 16

Iohan. 21

CONGRESSVS SECVNDVS,

Iohan. 21. quū eū tertio rogasset si se diligeret, ouium suarum instituit pa-
storē maximū. Sic eñ Iohannes postremo capite refert. Quū
(inquit) prandissent, dicit Simoni Petro Iesus. Simon Iohan-
nis diligis me plus his? Dicit ei, Etiā dñe, tu scis q̄ amē te. Di-
cit ei, Pasce agnos meos, Dicit ei rursus, Simon Iohannis
diligis me? Ait illi, Etiā dñe, tu scis q̄ amem te. Dicit ei, Re-
ge oues meas. Dicit ei tertio. Simon Iohānis amas me? Dixit
q̄ ei, Dñe tu om̄ia nosti, tu scis q̄ amem te. Dicit ei Iesus. Pas-
ce oues meas. Dilucidū est ergo Christū hos duodecim pasto-
res instituisse, qui sui gregis curā agerent, neq̄ docerent solū,
uerū etiā regerent, & quū opus esset, corrigerēt. Alioqui nec
Paulus usus interim fuisset correctionis uirga, neq̄ Tito quē
Cretensibus præfecit, mādasset, ut quæ deessent pergeret cor-
rigere. Huius (inquit) rei gratia reliqui te in Creta, ut quæ de-
sunt pergas corrigere.

Tit. 1.
X

¶ Præter ap̄los aut̄ fuerunt & septuagintaduo discipuli p̄
dñm Iesum designati, quē admodū scribit Lucas. Et hi ex reli-
qua discipuloꝝ turba selecti fuerant, quibus & magna præcæ-
teris auctoritas conferebat̄. Nā & illis iussum fuerat, ut sana-
rent infirmos, & ut in messe dominica laborarent, binique &
bini missi fuerāt in omnē ciuitatē & locū, quo fuerat Christus
iturus. Porro ciuitati quæ nō receperit eos cōminabat̄ Chris-
tus, ut cū Sodomitis in die tremendo remissius ageret, q̄ cum
illis. Qui uero spreuerit eos, perinde sibi futurū, atq̄ si Christū
spreuisset, & qui audierit, ueluti si Christū audisset. Sed & po-
testas eis super dæmonia, superq̄ serpentes & scorpiones, &
deniq̄ super omnē uirtutē inimici fuerat collata. Hæc scribit
Lucas cap. 10. Ex quibus apertū est, & istis fuisse traditā docē-
di potestatē simul & curam aliquam gregis, licet non parem
cum ap̄stolis duodecim. Perspicuū igit̄ ex his esse potest, duo-
decim ap̄los, a septuaginta discipulis, hosq̄ pariter, a reliqua
discipuloꝝ turba, magno distasse interuallo. Neq̄ putādū est
uoluisse Christū, hanc inter suos ordinū uarietatē pro tēpore
illo dūtaxat fieri, sed plane duraturā instituit, q̄ diū in terris es-
set ecclesia militatura, uti mox apertius dicturi sum⁹. Interea
cuius manifestū esse potest, nō abs re maiores nostros curasse

Ap̄li & disci-
puli differunt

Ratio uarieta-
tis ordinum

quatenus hæc uarietas in ecclesia perpetuaret, nimis ut eēt quidā qui referrent aplos, alij qui formā septuaginta discipulo rū exprimerent. Neq; istud absq; sacri spūs instinctu fecisse credunt, & maxime quū exēplar eius rei tā euidentis ante fuis- set eis a Christo traditū. Nec opinor quenq; esse tā hæreticum ut neget illā uarietatē a Christo fuisse institutā. Quod si fateatur, cōsequens est ut cōcedat illos gradus nequaq; singulis de plebe cōuenire, sed in eisdē gradibus instituti quosdā oportere per eos, quibus hæc authoritas cōmissa est, de qua re mox plura dicemus. Liqueat insuper nec absurdū esse, quod per eos dē maiores nostros traditū est, ut qui successerint apostolis, & primū in ecclesia gradū tenuerint episcopi uocent, atq; maiores sacerdotes. Alij uero qui secundi gradus, hoc est, septuaginta discipuloꝝ formā tenent, minores sacerdotes & presbyteri dicantur. De qua re quoq; pluribus infra dicendum erit. Sed hæc pro axiomate secundo sufficiant.

TERTIVM AXIOMA.

¶ Congruū est ut qui ad hunc modū pastores Christiano gregi constituti sunt, hi præ cæteris dono gratiæ copiosiori perfundantur.

NON potest quisq; de huius axiomatis ueritate dubitare, qui creaturæ ordinē in uniuerso contemplat. Nā illic cernere licet quē in modū corpora superiora, quibus uelut organis quibusdā inferiora moderat deus, pluribus exornant donis q̄ inferiora. Nam quū dei fuerat institutū, ut hæc inferiora quæ prona ad interitū erant, & corruptioni obnoxia, perpetuarent, ideo uoluit ut essent quedā sublimiora corpora magis durabilia, quæ suis ministeriis & influentijs continuā in illis perpetuarent generationē & uitā. Quibus & ob eū finē eximias uirtutes tribuit, nimis lucendi, & illuminandi, calefaciendi, humectandi, uiuificandi, tonandiq; & choruscandi. Neq; dissimiliter in ecclesia fieri cōueniebat, quæ quasi spiritualis quidā orbis est, & cœlos ac terrā in se modo spirituali cōplectitur. Propter quod et psalmo. 18. David spiritu præuidens futuræ ecclesię statum & ordinē, aplos ac cæteros dei ministros in ecclesia

XI

Cœlestiū influentia perpetuat inferiora.

Ecclesia spiritalis orbis ē.

CONGRESSVS SECVNDVS

rat, plebē uero terris, Cœli (inquit) enarrant gloriā dei. Nā ut cœli discurrentes lucent, calefaciunt, humectant, uiuificant, tonantq; & choruscant, sic apostoli cæteriq; ministri per uniuersum orbem haud dissimilibus ministerijs spiritualiter usi sunt. Lucent enim uita, calefaciunt ardore charitatis, humectant saluberrimis cōsilijs, ingentibus promissis uiuificant, tonant minis, miraculis choruscant, ut nō immerito de eis in eodē psalmo Dauid dixerit. In omnē terrā exiuit sonus eorū. Et quoniam ecclesia semper una manet & integra, neq; minus iam eiusmodi ministris egeat, q̄ apostolorum temporibus, iccirco nunc idētidem est necessarium, ut hi qui uices apostolorum supplent, dotibus ad ministerium suum accommodis pariter exornentur.

XII ¶ Adde, q̄ in humano corpore, quod & maioris mundi ordinem imitat, membra illa sensoria, quæ ad totius corporis utilitatē donata sunt, maiori uirtute pollere conspicimus, q̄ cætera. Sed & inter illa, quo sublimiora quæq; fuerint, eo quoque fieri præstantiora. Nam tangendi organum quod uilius est & crassioris substantiæ q̄ cætera, nempe q̄ terræ respondeat, nō nisi quæ proxima sunt discernit. Gustandi uero organum, ut aliquanto excelsius, ita & subtilius est (nam subtilitatem aquæ refert) etiam quæ aliquanto remotius posita sunt diiudicat. Olfaciendi quoq; sensoriū, q̄ illis adhuc sublimius ac sit sereneius, quippe quod nebulæ referat tenuitatem, igitur ad longe maius interuallum, suum dinoscendi iudicium porrigit. Audiendi præterea & illis præstantius est & purius. Nam & aeris puritatem atq; subtilitatem repræsentat, quo fit ut multo ampliorem distantiam sensile suum depræhendat. Deniq; uisendi organum ut est præ cæteris excelsiori loco positū, ita & maiori uirtute præditum est, syderūq; decorem imitatur. Nā & intus habet nonnihil fulgidum, & insuper ad amplissimū interuallum uisibilia percipit.

XIII ¶ Quemadmodū igitur in humano corpore membra quæ magis egregia sunt, uiribus potioribus decorantur, ita similiter & in ecclesiæ corpore par est, ut ea membra quæ cæteris præsunt, copiosioribus a deo gratiæ donis perfundantur. De

qua re fusius in axiomate proximo dicturi sumus

¶ Sed ut ad scripturarū exempla tandem ueniamus, Mo^s XIII
 ses quū nimia pressus cura prope sub ipso onere deficeret, nec
 sufficeret ad tanti populi gubernationē, iussit illi deus dicens. Moses consti-
 tuit iudices.
 Numeri 11
 Congrega mihi septuaginta uiros de senioribus Israel, quos
 tu nosti, q̄ senes populi sint ac magistri, Et duces eos ad osti-
 um tabernaculi fœderis, faciesq̄ ibi stare tecum, ut descēdam
 & loquar tibi, & auferā de spiritu tuo, tradamq̄ eis ut susten-
 tent tecū onus populi, & non tu solus graueris. Quod & fa-
 ctum est. Si ueteris igitur & iam antiquatæ synagogæ tātam
 curam gesserit deus, ut ipsius gubernatoribus huiusmodi gra-
 tiam contulerit, quāto magis id fieri cōgruit pro ecclesia, quæ
 ex multitudine gentiū collecta est, & Christi sanguine redē-
 pta, imo sponsa Christi iam effecta. Christus præ-
 fecit ecclesiæ
 praelatos. Proculdubio quum ipsa
 nunc in huius mundi deserto peregrinat, neq̄ pauci pastores
 huic tantæ plebis gubernationi sufficiant, congruū est, ut in
 plures ipsa curarum moles distribuatur, pariterq̄ dotes grati-
 arum ipsdem a diuino spiritu cumulatiſ impertiant, quo pos-
 sent id muneris fructuosius exercere.

¶ Similiter & quū in deserto destinarit deus fœderis taber-
 naculum esse fabricandum, nec repertus esset quisq̄ peritus XV
 artifex, qui norit hoc ipsum fabrefacere, impleuit quendā no-
 mine Beseleel filium Huri spiritu dei, eundemq̄ locupletauit
 sapientia, intelligentia, & scientia, quo possit in quouis opere
 excogitare, quicquid fabrefieri debuit ex auro, argento, ære,
 marmore, gemmis, & diuersitate lignorum, cui & socium de-
 dit Oolial filium Achisamech ut Exodi. 31. scribit. Hoc pro
 tabernaculo fœderis iam abolito fecit deus, & pro C H R I
 S T I corporis mystici tabernaculo, quod iam indies ædifica-
 tur nullos magistros tanti operis curabit constituere, neq̄ cō-
 stitutos necessarijs gratiæ dotibus exornare studebit? Alie-
 num utiq̄ foret istud a beneficentia dei, qui quum aliquid o-
 peris meditatur, nunquam deficit in medijs, quæ pro fine o-
 peris consequendo necessaria sunt.

AXIOMA QVARTVM.

CONGRESSVS SECVNDVS

¶ Non solū ita fieri cōgruū est, uerumetiam de facto Christus ecclesiæ suę pastoribus huiusmodi largitus est gratiam & potestatem, qua suo cōmodius officio fungerentur.

XVI

Iohan. 15.
I. Corin. I

Matth. 10.

Lucæ. 21.

Marci. 13

Lucæ. 9.

Marci. 6

Marci. 3.

Cōficiendi sacramenti auctoritas.

In cœna Christi cū duodecim solū fuit.

¶ Nō ex infima plebe Christus duodecim ap̄los e- legit, homines ut ne quid aliud dicā rudes & indoctos, quos tamen ubi uelut duces gregi suo præficeret, maximis gratiæ dotibus insigniuit. Refert utiq; Matthæus datā illis fuisse potestātē aduersus immūdos spūs, ut eijcerent eos & sanarent quēuis morbū & quēuis languorē. Refert & tantā eijsdē sapientiā fuisse donatā, ut nec esset opus præmeditari quid loquerent. Dabit (inquit) uobis in illa hora quid loquamini. Neq; em̄ uos estis ipsi loquētes, sed spūs patris uestri qui loquitur in uobis. Et q̄ hoc ipsum alijs postea cōpluribus contigisset, tamen ad ap̄los hæc tū peculiariter fuisse dicta, Matth. 10. satis apertū est. Similiter & Lucas narrat. Conuocatis (inquit) Iesus duodecim, dedit illis potestātē, & autoritatē super omnia dæmonia, & ut morbos sanarent, & misit illos ut prædicarent regnū dei, & sanarent infirmos. Marcus autē refert, q̄ ijde egressi prædicabāt resipiscentiā & dæmonia multa eijciebāt, & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. An istud quæso fieri potuit, absq; donis gratiæ eximijs? Sed & duodecim illos, ut docet Marcus, ideo Christus instituit, ut essent secū. At quid hoc est aliud q̄ q̄ hi præ cæteris illi magis familiares essent & uiciniores, maioriq; cæteris præpollerent autoritate. Hos insuper in suprema cœna conuiuas habuit, quibus & consecrandi corporis sui dedit potestātē. Sic em̄ cap. 22. Lucas scribit. Et quū iā esset tēpestiuū accubuit, ac duodecim ap̄ostli cū eo. Et ait illis. Desyderio desyderauī hoc pascha comedere uobiscū, antequā patiar. Mox q̄q; subdit Lucas. Et accepto pane quū gratias egisset, fregit ac dedit eis dicens. Hoc est corpus meū, quod pro uobis tradet. Hoc facite in mei recordationē. Ecce duodecim illis potestātē dedit cōficiendi corporis sui. Nā palā est ex eodē euangelio, plures conuiuas illic non fuisse, præter Christū & duodecim, quū satis constet unū poculū pluribus q̄ totidē

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth, XIII

conuiuio haudquaquam suffecisse. Atqui Iesus (ut illic tradit Lucas) accepto poculo dixit accubentibus. Accipite hoc, & diuidite inter uos. Præter hoc, eiusdem quoque diu antequam patere ligandi soluendique contulit auctoritatē, uti Matthæus memorat. Math. 16
 Neque alijs quam apostolis hæc fuisse datā Lutherus unquam ostendit. Sed & post resurrectionē suā Iohānes docet Christū in illos fuisse, sanctūque contulisse spiritū, una cum facultate remittendi, retinendique peccata. Sic enim Iohan. cap. 20. scribit, dixisse ad illos Christū. Sicut misit me pater & ego mitto uos. Hæc cum dixisset, flauit in eos, & dicit eis, Accipite spiritū sanctū, Quorūcunq; remiseritis peccata, remittuntur eis, quorūcunq; retinueritis, retenta erunt. Nec est quod hic Lutherus cauillet, hæc omnibus christianis fuisse dicta, quā apertū sit nō omnes christianos esse missos. Dicta sunt autē illa uerba solis ipsis qui mittebant. Sicut misit me pater (inquit) & ego mitto uos.

¶ Sed & Lucas hanc rē dilucidā facit in ipsis primis actōrum uerbis dicens. Superiore quidē uolumine diximus Theophile de omnibus quæ cœpit Iesus, tū facere, tū docere ad eū usque diē, quo postquam impetratus in hoc ipsum spiritū sanctū mandata dedisset ap̄lis, quos delegerat, sursum assumptus est. Ex his uerbis apparet Christū non solū ap̄los delegisse, uerū etiā eiusdem peculiariter mandata dedisse, atque id postea eis in hoc ipsum (ut scilicet mandata facilius implerent) impartisset spiritū sanctū. Porro quæ fuerant ipsa mandata, Marcus aperit XVII
Act. primo
 dicens. Discubentibus illis undecim apparuit Iesus, & exprobrauit illis incredulitatē suā, & duriciē cordis, quod ipsi, qui se uisissent resurrexisse nō credidissent, & dicebat eis. Ite in mundū uniuersum & prædicate euangeliū omni creaturæ. Marc. 16
 Matthæus uero memorat eiusdem undecim a Christo fuisse dictum Matth. 28.
 Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filij & spūs sancti. Mandatū igitur illis undecim fuerat, ut irent per orbē & docerent atque baptizarent, idque in nomine patris & filij & spūs sancti. Quod si Lutherus qui nihil recipit, nisi quod in euangelio scriptū sit, hoc ipsum ex euangelio doceat cæteris fuisse mandatū, illi credemus. Sin uero nequeat, sed absque euangelio contendat a nobis debere suis uer-

Cōmento Lutheri non est standum.

CONGRESSVS SECVNDVS

bis credi, id quod iniquum fuerit alij diiudicent. Intelligis ergo lector quibus privilegijs & gratijs apostolos hos munierit Christus, quantaq; praeter caeteris auctoritate illis contulerit, quod possent iniunctum sibi munus efficacius, expeditiusq; complere. Acceperunt & septuaginta discipuli suas dotes, quae taetsi fuerint apostolorum donis impares, longe tamen superabant ea, quae reliquae plebi impertiebantur. Sed pro hoc axiomate iam (opinor) satis est dictum.

QVINTVM AXIOMA

¶ Neque solum in ecclesiae primordijs homini pastor res necesse fuit institui, ueque istud perpetuum sit oportet, donec aedificium ecclesiae fuerit plene consummatum.

XVIII

Math. 24.

Stendimus in libello quodam quae aduersus Velenum scripsimus, non ante finiendam eam successionem quam coepit a Christo, quae omnia quae per Christum praedicta sunt, eueniant. Sic enim ipse testatur in euangelio Matthaei dicens Amen dico uobis, Non praeteribit haec aetas, donec omnia ista fiant. Et tamen certum est quaedam ex eis, quae tamen futura Christus praedixerat nondum euenisse, id quod cuiusque locum illum perlegendi constare poterit. Quamobrem & perspicuum est aetatis huius successionem haecenus haudquam esse finitam, sed adhuc ab eodem fonte perpetuatam a quo tunc coeperat.

XIX.

Matt. 28.

¶ Adde quod Christus pollicitus est apostolis & discipulis, se nunquam ad usque saeculi consummationem ab illis defuturum. Ecce (inquit) ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Certum est non istud spondisse Christum, pro solis illis qui tamen aderant, sed pro cunctis eorum posteris, quum & eorum qui tunc fuerant, & aliorum qui iam ad hunc usque diem successerant, sit una quaedam aetas perpetuaq; generatio.

XX

¶ Sed ueniat in medium Paulus, & doceat nos hanc rem manifestius. Sic enim ad Ephe. 4. ait. Et Christus dedit alios quidem apostolos, alios uero prophetas, alios autem euangelistas, alios autem pastores ac doctores. Sed in quem finem optime Paule uoluit istud fieri Christus? Ad instaurationem sanctorum in opus administrationis, in aedificationem corporis Christi. Verum istud o sanctissime, quod diu futurum est? Respondet, Donec perueniamus omnes in unitate fidei, & agnitionis filii dei, in uirum perfectum in men-

furā ætatis plenæ adultæ Christi. At qñ fiet istud? Quādo dē
 serimus oēs amplius esse pueri, q fluctuem⁹ & circūferamur
 quis uento doctrinæ, p uersutiā hoīm, p astutiā, qua nos ador
 riunt ut imponāt nobis. Ecce lector q̄ diu uides chřianos ue
 lut pueros fluctuare & circūferri quis doctrinæ uento p uersu
 tiā hoīm, per astutiā qua nos adoriunt, ut imponant nobis, tā
 diu certus sis non peruenisse nos omnes in unitatē fidei & ag
 nitionis filij dei, nondum peruenisse in uirum perfectum atq̄
 q̄ in mensuram ætatis plenæ adultæ Christi. Quamobrē neq̄
 q̄ adhuc ipsius corporis Christi, quod est ecclesia, consumma
 tum est penitus ædificium. Palam est igitur dictos ecclesie pa
 stores adhuc perpetuari debere.

¶ Quis ergo nō intelligit ex his Pauli uerbis, oportere q̄s
 dam intra ecclesiam constitui, quorum alij uices apostolorum
 agant, alij prophetarum, quidam euangelistarum, nonnulli
 pastorum & doctorum, eisdemq̄ copiosiorē q̄ cæteris do
 nati gratiam iuxta mensuram doni CHRISTI? Atq̄ istud
 quidem indefinenter futurum est, donec ecclesia plene con
 structa fuerit, & integre consummata. Nam uarietate dono
 rum (si Paulo credimus) semper illustrabitur ecclesia. Sic em̄
 ait ad Roma. 12. Quemadmodū in uno corpore mēbra multa
 habemus, mēbra omnia nō eūdē habēt actū, sic multi unum
 corpus sumus in Christo, singulatim aut alij eorū mēbra, sed
 tamen habentes dona iuxta gratiam nobis datam uaria, siue
 prophetiam iuxta portionem fidei, siue ministerium in admi
 nistratione, siue qui docet in doctrina, siue qui exhortatur in
 exhortatione, qui impertit in simplicitate, qui preest in diligē
 tia, qui misereť in hilaritate. Ecce donis eiu modi gratiæ cor
 pus ecclesie semper exornabit. Propter q̄d & 1. ad Corin. 12.
 docet, nō omnes aplos esse, neq̄ omnes prophetas, neq̄ omnes
 doctores, neq̄ omnes potestates, neq̄ omnes dona sanationū
 habere, neq̄ omnes linguis loqui, neq̄ demū omnes interpre
 tes esse, sed multas esse diuisiones in ecclia mēbris, nō donorū
 solū, uerum etiā ministeriorum pariter & operationum. De
 us em̄ pro sapienti sua bonitate nunq̄ deesse uult in medijs,
 quæ sunt ad finē institutū necessaria, quēadmodū ex illis ex

XXI.

CONGRESSVS SECVNDVS

emplis quæ tertio axioma produximus abunde liquet. Nā ex quo destinavit deus, creaturæ hæc inferioræ in hoc mundo successionem quādam perpetuari debere, curavit superiores & coelestes creaturas talibus insigniri uirtutibus, quibus ea successio continuari possit. Et similiter in humano corpore prouidit, ut essent membra quædam potioribus dotibus prædita, quibus totius corporis salutis tutius & cōmodius foret cōsultum. Quē modū obseruauit & in ecclesiæ suæ corpore, cuius constructionē studijs & laboribus hominū indies fieri destinauit ad quē finē & tā uarios in ecclesia constitui uoluit hominum ordines, quibus & tam uarias distribuit dotes. Nā inaniter quis hominū conaretur quicquid in hoc corpore construere, nisi peculiari quadā a deo fuisset ad hoc instructus dote. Quod si dotē quæ acceperit, nisi pariter & legitime fuerit missus, non multū inde fructū reportabit. Nā quomodo (inquit Paulus) prædicabunt nisi mittantur. Oportet enim, & in ea functione rite cōstitui, qui prodesse quærit. Nā sit plerūque ut qui minori prædicatione fuerit doctrina, plus apud auditoriū edificet, quā alius quod tamen alio quod multo sit eruditior. Id quod certe neutiquam eueniret, nisi peculiari gratiæ dono fuisset adiutus. Adest enim ei quod rite mittitur, diuini spiritus gratia, atque id quod multo peculiarius, quod prædicationem eam acceperit in baptisate.

Roma. 10.

SEXTVM AXIOMA (ptisimate.)

¶ Nemo legitime pastoratus officium exercet nisi uocatus, & per ecclesiæ præsidēs rite fuerit ordinatus atque missus.

XXII

DE uocatione primū constat, quū dicat Paulus ad Hebræos 5. Nemo sibi usurpat honorē, sed qui uocatur a deo quæadmodū & Aaron. Ita & Christus non semetipsum glorificauit ut fieret pontifex, sed is qui dixerat illi. Filius meus es tu, ego hodie genui te. Sicut & alibi dicit. Tu es sacerdos in æternū secundū ordinē Melchisedech. Quod si Christus primus pastor hunc honorem sibi neutiquam arripuit, neque semetipsum glorificauit, ut pontifex fieret, multo minus id licebit alijs. Quare nemo, nisi rite uocatus, istum pastoratus honorem usurpare potest. Exemplū habemus a primis ipsis pastoribus qui singuli per Chris-

Psalm. 109.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Lutherū. XV

stum uocabantur, quū tamen scriba quidā se ipsum ingerens ^{Mat. 2.}
non uocatus, ob id repulsam a Christo sit passus. Deus enim
haudquāq̄ impartit sua dona nisi uocatis, quē admodū legim⁹
in euangelio Lucæ. Vocatis (inquit) decē seruis suis, dedit eis ^{Lucæ. 10.}
decē minas. Ecce uocatis dedit. Paulus itaq; se gloriatur apo- ^{Act. primo.}
stolū esse uocatione Christi. Sic Matthias nō semetipsum in-
gressit, sed precationibus apostolorū & sorte fuit electus, atq;
ita cooptatus in eorū numerū. Nondū em̄ acceperant aposto-
li spiritū sanctū, nec instructi sunt ab eo quē ritū in his ordina-
tionibus sequerent. Paulus tamen q̄q̄ & ipse uocatus fuisset a
Christo, postea nihilominus una cū Barnaba, spū sic mandan-
te, fuit ordinatus. Nā ut refert in actis cap. 13. quū essent pro-
phetæ quidā & doctores Antiochiæ sacrificantes dño simul
& ieiunantes, iussi sunt a spū, quatenus Barnabā & Saulū, qui
tū aderant segregarent. Segregate (inquit) mihi Barnabā & ^{Ap̄tus a spū i}
Saulū in opus ad quod accersui eos. Prophetæ igit̄ & docto ^{sc̄to missus}
res, quibus id ipsum spūs mandauerat, quū ieiunassent, & oras-
sent, imposuissentq; Barnabæ & Saulo manus, dimiserūt eos.
Barnabas uero & Saulus ab eis ita dimissi non ab hominibus,
sed ab ipso spū dicebant emissi. Nā sequit̄. Et ipsi quidē emis-
si a spiritu sancto abierunt. Opus aut̄ ad quod accersiebant nō
solū fuerat couertendæ plebis ad Christū, uerumetiā crean- ^{Ad qd missus}
di & constituendi per singulas ecclesias presbyteros. Nam ^{erat Paulus.}
prope finē. 14. capituli, sic habet, *ἡρετοὺν ἡσαντες*, hoc est, quum
per impositionē manū creassent plebi per singulas ecclesias
presbyteros, precati q; essent cū ieiunijs cōmendauerūt eos dño
Et mox adijcit. Barnabā & Saulū. Antiochiā rediisse, unde
erant traditi gratiæ dei in opus quod cōpleuerunt. Expende
lector hæc omnia uigilanter, & (nisi uehementer fallor) per-
spicies Lutherū a scopo plurimū aberrasse. Cernis em̄ hic pri- ^{Corollarium}
mū, ut interim de liturgia (quā patres sacificationem intelli- ^{primum}
gunt) taceā, uiros illos eximios, nempe Barnabā & Saulū, q̄q̄
a spiritu fuissent electi, nihilominus per prophetas & docto-
res ieiunijs & precationibus atq; manuum impositione fuisse
creatos. Intelligis & opus ad quod creati sunt non solū fuisse ^{Secundum}
uerbi ministeriū, uerumetiā aliorū presbyterorū per singulas

CONGRESSVS SECVNDVS

Tertiana ecclesias institutionē. Vides tertio similibus & ipsos dū presbyteros ordinarent cæremonijs usos fuisse, nēpe manuū impositione, precationibusq; & ieiunijs. Postremo cōpertum habes ministerium eis creditum, haud prius expletū fuisse, q̄ ista p̄fecissent. Nā quū ista consummaissent Lucas narrat eos Antiochiam rediisse, unde & traditi fuerant gratiæ dei in opus (ut ait) quod ipsi compleuerunt.

XXIII ¶ Perpicuū est igit̄ Barnabā & Paulū fuisse uocatos, ordinatos, & missos, nec dissimiliter postea uocasse, ordinasse, & misisse cōplures alios. Verū quid moror? Chrūs ipse primos ap̄los ita uocauit, instituit, & misit. Sic em̄ Marcus paucis tradidit. Ascēdit (inquit) in montē Iesus & uocat ad se q̄s uoluit ipse. Ecce uocatio. Et fecit duodecim ut essent secū. Ecce institutio. Et ut emitteret eos ad p̄dicādū. Ecce missio. Quisq; nō ita uocat, ordinatur, & mittit̄ per ostiū haudquaq; intrat in stabulū ouīū, neq; huic aperit ostiarius, sed plane fur est & latro. Nā præter Christū uenit a seipso missus. Et tales haud dubie fures sunt & latrones. Omnes (inquit) quotquot añ me uenerūt, id est, qui propria authoritate & priusq; Chrūs eos uocauerit irruunt in caulas, fures sunt & latrones. Dilucidū est igit̄ ex scripturis q̄ nemo legitime pastoratus officiū exercet, nisi per ecclesiæ præsidis rite uocatus ordinatusq; fuerit atq; missus. Neq; potest, honore saluo, Lutherus ab hoc axiomate dissentire, quū tā aperte subscripserit eidē. Sic em̄ in commentarijs ad Galathas ait. huc tendūt ea omnia, ut uideas q̄ tā cura Christus ecclesiā suam instituit, atq; muniuit, ne temere quisq; docere præsumeret, nisi ab ipso, uel a se missus sit. Hæc Lutherus. Quibus uerbis abunde subscribit axioma ti nostro, pro cuius ueritate iam satis opinor dictum est.

Praelatus rite uocandus est.

SEPTIMUM AXIOMA.

¶ Quotquot ita per ecclesiæ pastores ad pastoratus officia legitime fuerint instituti, non est dubium quin a spiritu sancto pariter asciti sint.

XXIII.

Perpicuū fuit ex proximo superiori, sp̄m sanctū formulā quandā & ritū tradidisse, per quē pastores ordinarent̄. Nā quū essent Antiochiæ (ut diximus)

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XVI

nōnulli prophetæ simul & doctores q̄ sacrificijs & ieiunijs in cūbebant, inter q̄s erant Barnabas & Saulus, iussit illis spiritus sanctus, ut hos in ministeriū, ad q̄d sp̄s eos accersuerat segregarēt. Ecce tāetsi Barnabas & Saulus p̄ sp̄m̄ i ministeriū apostolicū accersiti fuissent, uoluit tñ eos sp̄s p̄ prophetas & doctores, q̄ tñ aderāt, segregari. Quod sane uerbū si nihil aliud significet, q̄ simplicē missionē, frustra tot cæremonijs prophetæ doctoresq̄ tñ p̄sentes fuissent ulsi. Nā ieiunabāt, & p̄cabant atq̄ manus illis imposuerūt. priusq̄ eos dimiserāt. Quocirca manifestū est eos, tñc ap̄los hoc ritu fuisse cōstitutos. Nec est q̄ quisq̄ cauillet Paulū añ fuisse a Christo uocatū. Nā aperitissimis indicijs. partim ex hoc loco, partim ex alijs q̄s dicemus cōpertissimū erit, Paulū iā apostolū ordinatū fuisse. Et primū est q̄ Lucas, eius historiæ scriptor, quū Paulo fuisset addictissimus, nusq̄ tñ ante id tēporis, eū uocauerit Paulū, sed Saulū semp. At protinus, ut fuisset Saulus in apostolatū segregatus Lucas eum perpetuo uocat Paulum.

Acto. 13.

Paulus ordi-
natus ap̄tus.

Apostoli no-
men mutatur

Alterū indiciū est, & nec leue qdē, nēpe q̄ Saulū post ceteros oēs, idē Lucas postremū facit. Sic em̄ in illo capite habet. Erāt autē qdā in ecclia, q̄ erat Antiochię p̄phetę ac doctores Barnabasq̄ & Symon qui uocabat niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ a puero familiaris, & Saulus. Ecce postremo loco Saulus numeratur. Id q̄d neutiquam fecisset Lucas, si iam pro apostolo Paulus fuisset habitus. Neq̄ enim post prophetas & doctores apostoli sunt locandī, quum dicat ipse Paulus. Et primum quidem apostolos, deinde prophetas.

Acto. 13.

I. Corin. 12.

Tertiū indiciū est, q̄ nusq̄ alibi legit̄ Barnabā fuisse constitutū apostolum, quem tamen omnes apostolum & esse & haberi non dubitamus. Quamobrem si tunc Barnabas creatus apostolus fuisset, cur non similiter & Paulus, quū plane constet ambos in idem genus ministerij fuisse uocatos.

Acto. 13.

Quartū indiciū. Quid em̄ opus alioqui fuisset ut in horum emissionē cæteri ieiunarēt & precarent̄, ac demū illis manus imponerent? Manuū enim impositione, gratia cōfert̄, ut quū alibi, tum in iisdem actis sæpe legimus.

CONGRESSVS SECVNDVS

Postremum est, q̄ ipsi tunc potestatem acceperint constituēdi creandiq̄ presbyteros impositione manuum suarū, quē ad modum in sine capitis. 14. satis dilucidum est, ubi sic habetur χειροτονίσαντες δὲ αὐτοῖσ' πρεσβυτέρους κατ'ἐκκλησίαν, hoc est quū ipsi manuum impositione creassent illis per singulas ecclesias presbyteros. Neq̄ manus imponebant solū, uerū etiā ieiunabant, & precabant, ut & illic traditū est. Ieiunijs igiī & precationibus atq̄ manuū impositione presbyteros consecrabant, & consecratos præfecerunt plebi. Porro ut intelligas hoc ipsum non nihil fuisse muneris illis iniuncti, subdit, eos rediisse Antiochiā, unde erant traditi gratiæ dei, in opus quod compleuerunt. Presbyterorū igiī creatio pars fuit muneris & ministerij q̄d illis Antiochiæ credebatur. Nā an nō fuerat cōpletū eorū ministeriū q̄ ad hūc modū presbyteros cōstituisent. Simul & illud aduerte quod Lucas dicit, illos idē fuisse traditos gratiæ dei. Quis em̄ ambigere potest, quū iubente spiritu, prophetæ & doctores tanto studio, hoc est ieiunijs, precationib⁹ & manuū impositione illos ordinassent, quin ab ipso spiritu quiberrima fuissent afflati gratia.

Quo creabānt presbyteri.

XXV

Roma. I.

Questio.
Ratio.

Act. 20.

¶ Ad hæc. Et Paulus ob hanc segregationē gloriæ apud Romanos, segregatū se fuisse in euangeliū dei. Et plane quū ita fuerant dimissi, scriptura tradit eos ab ipso spiritu fuisse tū emissos. Sed inquires, cur Matthias non fuit ad hunc modum ordinatus? Certe q̄ nondū uenisset spūs qui ritum hunc dicebat. Verū postea ritus idē in cæteris passim obseruabatur. Nam (ut diximus) Paulus & Barnabas ieiunijs, & precationibus, atq̄ manuū impositione presbyteros per singulas ecclesias creabant. Quid multis opus est? Omnes huiusmodi presbyteros qui sic, aut per Barnabā & Paulū, aut per alios qui pari potestateungebant ordinati fuerant, nō dubitauit affirmare Paulus a spiritu sancto fuisse constitutos, & in hoc ipsum quidem ut regerent ecclesiā dei. Propter quod & cōplures presbyteros ex Epheso Miletū ad se uocatos, hunc in modū allocutus fuit. Attendite (inquit) uobis & cuncto gregi in quo uos spiritus sanctus posuit epōs ad regendū ecclesiā dei. Ecce tamen si per manus hominū fuissent in id regiminis constituti, nihil

De facta sacerdotij defensione cōtra Luth. XVII.

tamen ueritus est id negotij tribuere spiritui, simul & asserere diuinitus id fuisse factū. Erant igit̃ a spiritu sancto constituti quicūq; siue p̃ ap̃los, siue p̃ eorū successores iuxta ritū legitimū pastores ordinati fuerāt. Sed & quū ætas eadē, ut añ diximus atq; successio nō solū ad hūc usq; diē, sed & in finē usq; sæculi perdurabit, consequens est, ut omnes quotquot per ecclesiæ Conclusio præsides, ad ea munia legitime uocati fuerint, & instituti, non aliter q̃ ab ipso spiritu qui p̃petuo residet in ecclesia cōstituti credēdi sunt. Atq; hæc pro septimo axioma sunt dicta.

OCTAVVM AXIOMA.

¶ Insuper iñdem in suis ordinationibus ab eodem spiritu, gratiæ donum accipiunt, quo reddantur ad opus ministerij sui sanctius ob eundem magis idonei.

Rincipio perspicuū istud fieri potest, ex ipsis Pauli XXVI. uerbis, qui Timotheo scribens, quē nemo nō affirmat a Paulo fuisse constitutū episcopū. Sic ait. I. ad Timo. 4. Ne neglexeris quod in te est donū, quod datū est tibi per prophetiā cum impositione manū auctoritate sacerdotij. Ecce Timotheus auctoritate sacerdotij q̃ præditus fuerat ille, quisquis Timotheū ordinarat, gratiæ donum accepit. Et quis nā is fuit, qui sic Timotheū ordinauit, apertius indicat epl̃a ad eundē posteriori, cap. I. Commonefacio inquit te, ut suscites donū dei quod est in te, per impositionē manū mearū. Ecce denuo testatur Timotheū, quū is ordinaret, gratiæ donū fuisse consecutū, seipsumq; Paulus prodit ordinatorē ipsius fuisse. Nā quū ordinaretur quispiā, ordinatores ei manus semper imponebant, ut postea demonstrabimus. Donū itaq; gratiæ Timotheus accepit quū ordinaret a Paulo. Neq; dubiū est quin Paulus id ipsum fieri censuerit de cæteris per alios, qui pari secū auctoritate fungebant. Porro donum istud gratiæ tunc quū ordinaret Timotheus fuisse datū, axioma proximo docebimus, & non quū esset a Paulo baptizatus uti Lutherus cauillatur. Paul⁹ ordinauit Timotheū

¶ Neq; soli Timotheo data fuit hæc gratia, uerū etiā Tito, XXVII cæterisq; quicūq; per eos ordinati fuerint. Sed & reliquis de

E

CONGRESSVS SECVNDVS

mū oibus, qui uel p aplos, uel per alios qui potestatē ab aplos accepissent, gratiā donari nullus ambigere debet, modo non per eos ipsos steterit qui sic ordinabant. Et quid uetat, quo minus a spū gratia collata sit eiisdē copiosa? An non ipse spiritus sanctus fons exuberantissimus est gratiæ oim? An nō ob id potissimū in ecclesia nobiscū residet, ut gratiā istā imptiat ad ecclesiæ totius ædificationē? An nō Paulus quum clamat ad Epheseos. 4. Vnicuiq; nostrū datā esse gratiā, docet eam alia mensura datā apostolis, alia prophetis, alia euāgelistis, alia pastoribus & doctoribus, singulis tñ horū eā donari testat, atque id quidē ad instaurationē sanctorū in opus administrationis, in ædificationē corporis Christi, quod est ecclesia. An non

I. Cor. 3. Paulus qui se uocat architectū, gratiā ob id accepit, ut ædificaretur ecclesia? Quod si Paulus eo sine gratiā acceperit, quū ædificiū istud adhuc minimē consummatū sit, oportet & iā alios architectos esse, quibus & gratia pariter ad ædificationem largiatur. Quum em̄ tabernaculum fœderis ædificaretur, uti supra meminimus, spiritus sanctus quosdā impleuit omni sapientia, intelligentia, & scientia quo possent in opere quouis excogitare quicquid esset egregie fabricandū. Ea munificentia spūs usus est, quū nondū uenisset tempus plenitudinis gratiæ. Nunc ergo missus, quū exuberat gratia, & ad hoc præcipue missus, ut ecclesia construat, sic huius structuræ artifices & a se quoq; constitutos contemnet, ut gratiā eis nullā impertiat? Quis hoc præter unū Lutherum credat? Non inficias eo quod populus quoq; gratiam acceperit.

XXVIII ¶ Cæterū ut par est alia mensura populus recipit q̄ pastores & gubernatores populi, Hoc inter præfides & populū interest, ut Paulo placet, quod inter architectū, & id quod ædificat, quod inter agricolā, & agrum qui colit. Sic em̄ Paulus. I. ad Corin. 3. dicit. Dei sum⁹ cooperarij. En se cæterosq; præfides cooperarios dei uocat. Dei (inquit) sumus cooperarij. Plæbem uero quid? Certe cooperarios neutiquam eos uocat sed magis id quod artis opera tractatur. Ad plæbem enim dicit. Dei agricolatio, dei ædificatio estis. Plæbem ergo Paulus appellat agricolationem & ædificationem dei, cuius coopera-

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XVIII.

rios, tū se, tū ceteros ecclesiarum præsides nuncupat. Nam & si deus agricola præcipuus sit præsides tamen ecclesiae similiter in scripturis agricolæ uocant. Nā in euāgelio Matt. dicitur Mali quū sint male p̄det, & uineā suā locabit alijs agricolis, q̄ reddent ei fructū temporibus suis. Ecce tempore legis, agricolæ fuerunt legis ipsius ministri, quos, q̄ mali fuerint, male perdidit uineā dñs. At nunc euangelij tēpore uineā suā alijs agricolis, hoc est, alijs ministris locauit excolendā, q̄s & affirmat fructū suis tēporibus allaturos. Agricolaē igit̄ quibus iā uinea dei locat̄, haud dubie præsides ecclesiae sunt. Atqui prioribus agricolis multā sane gratiam spiritus obtulit, q̄ diu se dignos exhibuerant ea gratia. Nā uti supra diximus quū non solus Moses sufficeret, ad tanti populi gubernationē, quibus dā senioribus per Moſen delectis, numero septuaginta, deus impartijt de spū qui Moſi traditus fuerat, quatenus & ipsi q̄ q̄ redderent ad gubernandū populū magis idonei. Istud illis agricolis fecit deus pro pp̄lo quē alioqui repudiandū uidit, Et his, quos ad excolendā plebē sanguine filij sui redemptā instituit, de spiritu Christi nihil impertiet.

¶ Adde, q̄ in illo pp̄lo, hi q̄ tēplo p̄fuerūt, nō mō sacerdos ipse maxim⁹, uerū etiā & minores q̄q̄ sacerdotes ungebant in eorū ordinatione. Quamobrē si quadret umbræ ueritas, ut & certe quadrare debet, oportet eos q̄ pastores ecclesiae p̄ maiorū manus ordinant, unctioe spūali gr̄a interi⁹ deliniri. Nā gr̄a spūs, unctio q̄dā spūalis est. Hic Lutherus exultat unctioem istam asserens cunctis christianis esse cōmunem, & proinde christianū unūquemq̄ sacerdotē esse cōtendit. Ch̄m em̄ dicit esse sacerdotē summū, ceteros aut̄ christianos omnes, esse minores sacerdotes. At hic quū sibi tū alijs Luther⁹ imponit. Nā si Ch̄s nobis summ⁹ sacerdos fuerit, & ceteri q̄q̄ ch̄iani minores habēdi sint sacerdotes, ubi nā populus erit? Si ueritas umbræ respōdeat oportet præter summū sacerdotē, & plābē minores quosdā esse sacerdotes, q̄ mediēt inter summū ipsū, & infimū populū. Deinde palam est, nō quemq̄ christianū e ecclesiae præfici, neq̄ populo sacerdotem esse, sed sibi soli Nos uero de sacerdotibus loq̄mur q̄ populo sacerdotes sunt,

Deus agricola dicitur

Mat. 21.

Prælati sunt agricolæ.

Numc. 11.

XXIX. Leui. 8

Obiectio

Dilutio Nō oēs ch̄iani sunt sacerdotes

CONGRESSVS SECVNDVS,

& ecclesiis ipsis rite præficiunt, quales ante monstrauiamus, oportere uocari, uocatos autē institui, & demum institutos, ad ministeriū suū emitti. Non autē ita uocant, instituunt, mittuntur singuli christiani. Quamobrē neq; ad hunc modū sacerdotibus habendi sunt quicq; christiani. Cæterz christianos & singulos quidē neutiq; inficiamur unctos esse, sed ad militandū unctos, non ad euangelizandū. Christus uero se dicit unctū ad euangelizandū. Sic em̄ Esaiā de se uaticinantē recenset Lucas 4. Spiritus (inquit) dñi sup me, propterea q; unxit me, ad euāgelizandū pauperibus misit me. Vnctus est ergo Christ⁹ gratia spiritali, ut paupibus euangelizaret. In qua unctioe soli pastores Christo cōmunicant. Nā ut euangelizandi munus efficacius impleant, unctioe spūs interioris ungunť. Et hi non sibi solis, uerū etiā populo sacerdotes constituti sunt, & ecclesiis iure præficiunt, utpote rite uocati, creatiq; & missi. Quis iā dubitare potest istos accepisse grām, ab ipso gratiaz omniū fonte & datore spū, a q̄ pastores & architecti agricolæq; populo pariter & ecclīæ dati sunt. Sed iā pro isto axiomate satis.

NONVM. AXIOMA.

¶ Eam tamen gratiam spiritus ad exhibitionem signi cuiusdam sensibilis donari uult, quo rite præstito gratiam protinus datam esse credamus

XXX

Plurima oportet credi in scripturis non expressa.

Actoz, 8

Vanq; scriptura sacra non istud palā expresserit, tamen ex his quæ in ea tradunt, potest apertissimum esse. Neq; em̄ semper in scripturis exprimunt omnia, quæ nihilominus cuncti uera credimus & indubitata. Nā ubi quæso scriptū est, q; aut Christus apostolos docuerit, aut spūs iusserit, quatenus apostoli manus baptismi imponerent, & tamen cōstat eos id ipsum haudquā inaniter fecisse. Nā quū ad Philippi diaconi prædicationē Samaritanæ credidissent, & essent baptizati, nō tamen ante sensibiliber spiritū sanctū acceperunt, q̄ Petrus & Iohannes iisdē imposuissent manus. Quamobrē & Simon qui prius arte magica gentē illā dementarat, cernens, eos per manuū apostolicarū impositionē tū afflatus spiritu, studuit hanc sibi facultatē pecuniis cōparare, nimitū ut cuiuscunq; manus ipse imposuerit, mox in

de spiritū sanctū obtineret. Et quis credat apostolos id tenta
 re uoluisse, nisi per spiritū hoc ipsum ante fuissent edocti. <sup>Nō oēs aplos
 rū eruditiōes
 sunt scriptæ.</sup> Vē
 tū ita spiritū eos docuisse nusq̄ in scripturis aperte legitur. Sic
 multa sunt profecto quæ per aplos ecclesie tradita fuerāt, quæ
 tamen ab eis nusq̄ erant scripturis cōmendata. Liqueat istud,
 quū ex alijs, tū ex Eusebij Cæsariensis historia, qui cap. 36. li
 bri. 3. sic ait. Quū Ignatius per Asiam sub custodia nauigaret
 singulas quasq̄ digrediens ciuitates, & ecclesie populos euā
 gelicis cohortationibus edocebat in fide persistere, & obser
 uare se ab hæreticorū contagijs, qui tunc primū copiosius cœ
 perant pullulare, & ut diligentius ac tenacius apostolorū tra
 ditionibus inhærerent, quas traditiones, cautelæ gratia, & ne
 quid apud pastores remaneret incerti, etiam scriptas se asse
 rit reliquisse. Hæc Eusebius. <sup>Traditiones
 aplos ab Ig
 natio scriptæ
 sunt.</sup> O si liber ille iā extaret, in quo
 traditiones apostolorū Ignatius digesserat, non est dubiū quin
 multa quæ iā desyderant, in eo clarissime cerneremus. Sed ut
 ad institutū reuertamur. Sicut non citra mandatū & doctrinā ^{Acto. 8.}
 spūs, apli spiritū sanctū baptizatis impositione manuū cōtule
 runt, ita per eiusdē spūs eruditionē, etiā ordinandis imposue
 runt manus, ut & ipsi grām peculiare adepti, munus suū effi
 caciū adimplerent. Neutrū horū quisq̄ christianus in dubiū
 reuocare potest, quū de utriusq̄ facto iā aperte constet in scri
 pturis, licet de neutrius mādato, quicq̄ illic certi sit proditum **XXXI**

¶ Porro q̄ impositione manuū, ordinationes fiebāt ex mul
 tis scripturæ locis apertissimū est. Et primū ex ipsius Pauli uer
 bis ad Timotheū, quæ iā denuo recensere non inutile fuerit. <sup>Ordinationes
 fiebāt manuū</sup>
 Sic enī ait in eplā priori cap. 4. Ne neglexeris quod in te est impositione
 donū, quod datū est tibi per prophetiā cū impositione manu
 um autoritate sacerdotij. Et rursum in eplā posteriori cap. 1.
 Cōmonefacio te, ut suscites donū dei quod est in te per impo
 sitionē manuū mearū. Ecce per impositionē manuū Pauli, Ti
 motheus gratiæ donum accepit.

Nec est q̄ Lutherus cauillet hanc manuū impositionē fuisse <sup>Cauilli
 exclusio.</sup>
 factā, quū Timotheus a Paulo baptizaret. Nā bis ei manū im
 ponebant, quēadmodū & de Paulo factū, acta palam docent.
 Semel enī Paulo per Ananiā, quū baptizaret, manus erāt im

CONGRESSVS SECVNDVS

Acto. 16 positæ, quæadmodû in actis. 9. cap. tradit, atq; itæ p prophe-
Manus bis Ti ritæ & doctores, qñ iussu spūs in apostolatû segregabat. Sic pa-
mo: heo im: riter & Timotheo manus bis erât impositæ, semel ut cõmuni-
positæ sunt. ter fieri solet, post baptisma susceptû, de qua manuû impositi-
 one ei facta scriptura nihil meminit. Et denuo, quû ordinaret
 epūs, de q̄ iã Paulus apte scribit. Nã pspicuû est ex uerborum
 ipsoꝝ circûstantia donû illud de quo loquit Paulus erudien-
 dæ plæbis causa Timotheo fuisse datû. Præmisit em̄ Paulus,
 donec uenero attēde lectioni, exhortationi, & doctriņę. Quã
 obrẽ & palã est fuisse datû, quû ordinaret episcopus.

XXXII

**Timothe⁹ nō
legit a Paulo
baptizatus**

¶ Adde q̄ nusq̄ ex scripturis Lutherus ostēdit Timotheû
 a Paulo fuisse baptizatû. Circūcisum utiq; nō negam⁹ a Pau-
 lo fuisse, quæadmodû in actis ca. 16. tradit. At baptizat⁹ a Pau-
 lo nusq̄ legit in scripturis. Q̄ si p̄ter scripturas Luther⁹ uelit
 quicq̄ testimoniū producere, nō est æquû ut id ei suffraget, cū
 is aduersum se nihil p̄ter scripturas dignet admittere. Cæterû
 neq; Paulus nisi q̄ rarissime baptizauit, quæadmodû & ipse de
 seipso testat. 1. ad Corin. 1. dicens. Nō misit me Chrūs ut bap-
 tizarẽ, sed ut euangelizarẽ. Ad hæc in actis ca. 16. tradit, q̄ po-
 steaq̄ a Barnaba Paulus fuisset separatus, is Timotheû apud
 Lystrã repperisset, matre ch̄iana, prognatû, & iã discipulum
 factû. Quo satis enitet eû ante fuisse baptizatum.

XXXIII

Acto. 16

I. Timo. 1

I. Timo. 3

**Timothe⁹ fu-
iteps ordina-
tus cū potesta-
te consecran-
di altos.**

¶ Paulus igit, ut illic a ãta tradunt, assumptû secû Timothe-
 um propter ludæos circumcidit, & eodem ceu ministro, non
 paucos dies, utebat, ut experiret quid esset in homine. Nã &
 hoc ipsum seruare uoluit, quod & alijs mandauit obseruandû
 Iussit em̄ eidẽ Timotheo iã ep̄o factõ, ne cito manus cuiq̄ im-
 poneret. Id q̄d haud dubie pro ordinãdis, & nō pro baptizan-
 dis, fieri iussit, quû credẽtes euestigio baptizari solebant. Sed
 & pro diaconis p̄cepit eidẽ, quaten⁹ probarent primû, ac sub
 inde ministrarẽt. Paul⁹ ergo Timotheû aliq̄ diu ceu ministrû
 habuit secû, nimirû ut periculû eius faceret. Postea uero quû
 esset probatus, manuû suarũ impositione cõstituit ep̄m, & ec-
 clesiæ p̄fecit, eundẽq; potestate donauit alios ita cõsecrandi.
 Nã priori eplã ca. 5. uetuit ne cuiq̄ ipse temere manus impo-
 neret. Neq; dissimiliter idẽ ipse Paulus Titum ep̄m cõstituit,

Cretensibusq; præfecit cui & autoritatē dedit alios itē con-
 secrādi, q̄s idoneos eo munere iudicavit. Huius (inquit) rei grā
 reliquit te in Cræta, ut q̄ desunt pergas corrigere, & cōstituas
 oppidatim presbyteros, sicut ego tibi ordinā. Neq; dubiū
 est quin simili manū impositione, tā ipse Titum, q̄ Titus ali-
 os consecravit. Ad quē modū & Paulus ipse pariter ac Barnabas
 fuerant in apostolatū segregati, ut in actis ca. 13. traditur.
 Nā prophetæ simul & doctores, qui tū erāt Antiochiæ, quū
 a spū mandatū accepissent, ieiunabant, & precabant, manusq;
 demū illis imposuerunt, atq; ita tradiderunt gratiæ dei. Ecce
 quot cæremonijs usi fuerant in illoꝝ ordinatione. Ad eundē
 modum & ipi, nempe Paulus & Barnabas, quū presbyteros
 ordinarent, ieiunijs item & precationibus atq; manū imposi-
 tione sunt usi, quēadmodū in actis cap. 14. legitur, uti superi-
 us memorauimus. *χεροτωνιαυτες*, hoc est, quū manibus cre-
 assent illis, nēpe discipulis, de quibus proxime locutus est, pres-
 byteros p̄ singulas ecclias, precatiq; essent cū ieiunijs cōmen-
 dauerūt eos dño. Et q̄ illud uerbū *χεροτωνιαυτες* ab autho-
 ribus Græcis populo magistratus eligere. Nā ita solebat populus
 manū eleuatione magistratus eligere. Istud tñ hoc loco non
 est ad sensum Lucae. Neq; em̄ de poplo iā hoc scriptū est, sed
 de ipis apostolis, nimis q; hi manibus nō quidē eleuatis, uti
 populus consuevit, sed impositis creabāt presbyteros, hoc ē
 manū impositione constituerunt, & eosdem populo præfe-
 cerunt. Hieronymus igif super Esaiā ca. 58. dicit p̄ *χεροτωνιαυτες*
 intelligi clericorum ordinationem, quæ non solū ad impreca-
 tionē uocis, sed ad manus impositionem impletur.

¶ Et quanq̄ de diaconis pariter traditū sit, q; & ipi manū
 impositionibus ordinabant, & proinde gratiam aliquam con-
 secuti sint, non est dubium tamen, quin ut hi gradus diuersi
 fuerint, ita & diuersæ functiōis cooperatricem gratiam acce-
 pissent. Imposuerunt quidem & his apostoli manus, quate-
 nus gratiam functionibus suis congruam acciperent, quem
 admodū in actis ca. 6. referit. Iusserūt em̄ duodecim, ut ceteri
 fratres circūspicerēt ex seipsis uiros septē spectatæ fidei, q̄bus
 ipsi munus istud delegarēt. Illud negocij fratrib⁹ iniūctū fuit,

Tit. I.

Cæremoniæ
in ordinationis
bus obseruateMagistratus
electio.

Hieronymus.

XXXIII

Diaconi quā
gratiam con-
sequerantur.Manus impo-
nuntur dia-
conis

CONGRESSVS SECVNDVS

utpote qui melius aliorum cōuersionē nossent, quā apostoli. Verū apostoli per manuum impositionē ipsam diaconū munus illis conferebant. Sic enim in eodē cap. scriptū est. Hos nepe septē nominatos statuerunt in conspectu ap̄lorum, & hi quū orassent, imposuerūt illis manus. Cæterum apostoli nunquā illis imposuissent manus, nisi spūs illustratiōe didicissent gratiā inde subsequiturā. Id quod in quibusdā eorum satis dilucide comprobatū fuit. Nā de Stephano scriptū est, quod erat plenus gratia & fortitudine. Et Philippo tradit quod sermone, signis, & prodigijs, æditi conuertit Samaritas ad Christū. Ex his nihil ambigo, quin cunctis perspicuū sit, hoc sensibili signo uidelicet impositionis manuum, donari gratiā, ijs qui rite per ecclesiæ præsidēs in officio pastorum ordinantur.

Actorū, 7.

Gratia dabat
manuum im-
positione

DECIMUM AXIOMA.

¶ Qui sic pastores ecclesiarum & presbyteri legitime fuerint ordinati, uere dei sacerdotes, & habentur & sunt haud dubie.

XXXV

Onstat primū ad ap̄los & eorum successores fuisse dictū, quod scribit Esaiā. 61. Vos autē sacerdotes dñi uocabimini. Ministri dei nostri dicei uobis. Fortitudinē gentiū comedetis. In gloria earum superbietis. Ecce prædixit Esaias futurum, ut ecclesiæ principes sacerdotes dñi, & ministri dei uocarentur. Sic enim omnes qui locū hunc haec tenus enarrarūt ad sensum istū, interpretati sunt, neque potest quouis pacto nisi per temerariū quēpiam aliter detorqueri.

Hieronymus in cōmētarijs super Esaiā hunc locū enarrās, ita scribit. Aedificatores urbiū desertarum & pastores gregum, qui ipsi sunt uinitores & aratores, hoc est filij peregrinorum, ipsi quoque sunt sacerdotes dei, ad quos propheta nūc dicit. Vos autē uocabimini sacerdotes dñi, & ministri dei nostri dicei uobis, haud dubiū quin ecclesiæ principes significet.

Et Clemens in ep̄la ad Iacobū ubi de presbyteris & episcopis loquit eadē ipsa uerba recenset, ad hunc modū. Per prophetā (inquit) loquitur dicēs. Vos autē sacerdotes dñi uocabimini, Ministri dei nostri dicei uobis. Fortitudinē gentiū comedetis, & in gloria earum superbietis &c. Et istud certe in ap̄los

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXI

& eorū successores cōpetit. Nā hi fortitudinē gentiū comederunt. Robustissimos em̄ eorū conuerterunt ad fidē, & Christo incorporarunt. Sic em̄ ad Petrū pro gentibus dictum, est, *Macta & comede.* Gloriā autē gentiū fecerunt contemptibiles *Actorū. x* Ierusalem, quando gentes per sapientiā & eloquentiā, de quibus tātopere gloriabantur, non ualuerunt ap̄lis resistere. Et hi certe nec ab Ethnicis, nec a Iudæis infidelibus, quorū neutri cōmunē sibi deū cū Christianis agnoscere uoluerunt, neutiq̄ uocati sunt sacerdotes dñi, & ministri dei nostri, sed a ch̄ianis quibus hoc noīe semp cognominabant. Dilucidū igit̄ est ex hoc uaticinio, pastores ecclesiæ uocari debere sacerdotes.

¶ Cæterū hoc ipsum ex nouo testamento similiter demonstramus. Principio negare Lutherus nō potest, quin Christus ipse sacerdos fuerit secundū ordinē Melchisedech. Id em̄ apertissime Dauid prodidit suo uaticinio. Iurauit (inquit) dñs, *Pssa. 109.* & non pœnitebit eū, tu es sacerdos in æternū secundū ordinē Melchisedech. *Hebr. 7.* Quæ uerba Paulus ad Hebræos recensens docet Christū iuxta ordinē Melchisedech & nō iuxta ordinē Aaron sacerdotē esse. Quod si uerū sit, oportet ut iisdē rebus sacrificauerit Christus, quibus & constat Melchisedech olim sacrificasse. Porro de sacrificio Melchisedech apertū est *Gene. 14.* q̄ sacrificauerit in pane & uino. Sic em̄ illic scriptū est Melchisedech rex, salē protulit panē & uinū. Erat em̄ sacerdos dei altissimi. *Christus i pane & uino sacrificabat* Quamobrē & in pane ac uino Christus debuit sacrificare. At nusq̄ istud fecit, præterq̄ in cœna, quando sub specie panis & uini, corporis & sanguinis sui sacramētū instituit. *Mat. 26.* Quocirca palā est eū in cœna sacrificasse. *Luca. 22* Opinor neminē esse tā impiū, aut impudentē, ut istis contradicat. Nā ita pendet & cōsequit̄ alterū ex altero ut illo concesso iā istud necessario subinferat̄. Si Christus iuxta Melchisedech ordinationē sacerdos fuerit, oportuit eū & simile sacrificiū offerre quēadmodū obtulit Melchisedech. Quod quū in pane simul & uino fuisse cōpertū sit, oportuit & Ch̄m in pane simul & uino sacrificasse. Id q̄d nunq̄ fecisse legit̄ præterq̄ in cœna.

¶ At negabit forte Lutherus sacrificiū Melchisedech in pane uinoq̄ fuisse. Nā qd est usq̄ adeo solidū et firmū, si tamē

CONGRESSVS SECVNDVS,

eorum institutis aduerſet, quod illoꝝ impudentia temeritasque non neget. Sed res hæc teſtator eſt q̄ negari poſſit. Nã ſimul atq; ſcriptura narrarit, Melchifedech panẽ & uinũ protuliſſe cõtinenter ſubdit. Erat em̄ ſacerdos dei altiffimi. Ad qd̄ iſtud ſcriptura ſubieciffet uelut cauſam dicti, niſi prorfus intelligi uoluiffet, uſum fuiſſe Melchifedech rebꝝ illis i ſacrificio. Verũ hic clamabit Lutherus, hũc locũ hauð ſatis fideliter ex hebraiſmo uerſum, quũ ſic illic habeat והוא כהן אלהים, hoc eſt Et erat ſacerdos dei altiffimi, quẽadmodũ & Hieronymꝝ alibi traduxit. Sed eſto, ſic transferri poſſit, hoc nihil tamẽ aduerſum nos facit, imo nobiſcũ q̄q; quãdoquidẽ & protinus ut panis ac uini mentio facta ſit, ſubiungit q̄ erat ſacerdos dei altiffimi. Hoc itaq; uelim reſpondeat mihi Lutherus, quo nã alio Melchifedech uſus unq̄ fuerat ſacrificio. Si ſacerdos fuerit, et ordinis cuiuſdã peculiariſ, peculiare q̄q; ſacrificium offerebat neceſſum eſt. Quare quũ panis & uini palã hic mentio facta ſit, in qbus & Chrũ ſui corporis ſacramentũ inſtituit, neque aliud oĩno ſacrificiũ uſq; in ſcripturis a Melchifedech immolatũ legiſ, quiſ tã p̄ſcripte frontis erit, ut cauilleſ nequaq; in hiſ rebus eũ ſacrificaffe. Luthero proſecto ſatis efficaꝝ hoc argumẽtũ putareſ, ſi tale quiddã haberet pro ſua parte, nẽpe q̄ in ſcripturis nuſq; aliud ſacrificiũ ad ordinẽ huius ſacerdotiſ ſpectans inueniat. Nã oportebat certe quũ nõ ſemel in ſcripturis aſſerit Chrm̄ ſacerdotẽ eſſe, iuxta ordinẽ Melchifedech, ut etiã cõmune utriq; ſacrificiũ alicubi deſcribereſ. Quare cũ nuſq; alterius ſacrificiũ, qd̄ utriq; cõmune ſit, mentio fiat, cõſequiſ, ut iſtud utriuſq; fuerit ſacrificiũ. Et q̄q; hoc pacto ſatis abũde (qd̄ molimur) obfirmatur, nõ grauabimur tñ eruditiffimoꝝ inſup teſtimonia, nõ latinoꝝ ſolũ & græcoꝝ, uerũ etiã Hebreoꝝ in mediũ aſſerre, quo, ſi fieri poſſet, Lutherum pudeat ſue temeritatis, quum nec ipſe rationẽ aut ſcripturã aut alicuius docti pro ſua hæreſi teſtimonium adducat. Iſtud itaq; nos faciemus, q̄ res ip̄a cũctis dilucida fiat, nẽpe Melchifedech in pane ac uino ſacrificare cõſueuiſſe. Sed de latinis primũ dicamꝝ

Cõe Chro &
Melchifedech
ſacrificium

XXXVIII

¶ Hieronymus q̄ diuinaꝝ ſcripturarũ peritiſſimꝝ habeſ, ad hũc modũ ſcribit in eplã ad Euagriũ. Sic & Melchifedech eo

quod Chananeus fuerit, & non de genere Iudaeorum in Typum processisse sacerdotis filij dei, de quo dicitur in. Jo. 9. psalmo. Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. Ordinem autem eius multis modis interpretantur, quod solus & rex fuerit & sacerdos & ante circumcissionem functus sacerdotio, ut non gentes ex Iudaeis, sed Iudei ex gentibus sacerdotium acceperit, neque unctus oleo sacerdotali, ut Moysi precepta constituit, sed oleo exultationis, & fidei puritate, neque carnis et sanguinis victimas immolauerit, et brutorum sanguinem, eorumque animalium extra. i. quicquid super escam est suscepit, sed pane & uino simplici puroque sacrificio Christi dedicauerit sacramentum. ¶ Subscribit huic Aug. li. de doc. christiana. c. 21. In sacerdote Melchisedech dominicum sacramentum praefiguratum uidemus, secundum quod scriptura diuina testatur, & dicit Et melchisedech rex salis protulit panem et uinum. Fuit autem sacerdos dei summi & benedixit Abraham. Quod autem melchisedech typum Christi portaret, declarat in psalmis spiritus sanctus, ex persona patris ad filium dicens Anni lucifera genuit te, tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melch.

¶ Accedit & illis Cyprianus li. 2. ad Cecilium sic scribens, Ut ergo in Genesi per melchisedech sacerdotem benedictio circa Abraham possit rite celebrari, praecedat ante imaginem sacrificij in pane & uino scilicet constituta. Quam rem perficiens et adimplens dominus panem & calicem mixtum uino obtulit, et quae plenitudo ueritatis praefiguratae imaginis adimpleuit. Sed & per Salomonem spiritus sanctus typum dominici sacrificij praemonstrat immolante hostiam panis & uini, scilicet & altaris & apostolorum faciem mentionem. Sapientia (i. q. t.) aedificauit sibi domum & subdidit columnas septem. Mactauit suas hostias, miscuit in cratere uinum suum & parauit mesam suam. Et misit seruos suos conuocans cum excelsa praedicatione ad craterem dicens. Qui est insipiens declinet ad me & indigentibus sensu dixit. Venite & edite de meis panibus, & bibite uinum quod miscui uobis. Haec ille.

¶ Ambrosius his astipulat lib. 4. de sacramentis. Tibi autem sacramentorum horum figura praecessit, quoniam Abraham erat, quoniam uernaculos trecentos decem & octo collegit, & ibi persecutus est aduersarios de captiuitate eruens nepotem suum. Tunc uictor uenit, occurrit illi Melchisedech sacerdos, & obtulit ei panem & uinum. Quis habuit panem & uinum? Abraham non habuit. Sed quos habuit? Melchisedech. Ipse ergo auctor sacramentorum.

Melchisedech
rex & sacerdos.

XXXIX

Psal. 109.

XL

Sacrificium altaris praemonstratum est figura.

XLI

Gene. 14

CONGRESSVS SECVNDVS

Pfal. 109 Nec dissentit Arnobius in cōmētarijs super psalmos. Hic (inquit) qui per mysteriū panis ac uini sacerdos factus est in æternū secundū ordinē Melchisedech, qui panē & uinū solus obtulit in sacerdotib⁹, dū Abrahā uictor reuerteret de prælio

XLII

¶ Sed iā ad Græcos ueniamus. Chrysoſtomus hunc locū enarrans ait. Et uide propter honorē in patriarchā collatum quomodo sacramentū insinuat, obtulit em̄ ei panē & uinum. Vides typū, cogita oro & ueritatē, & admirare diuinā scripturā ueritatē, quomodo superioribus sæculis & ab initio futura præsignata sint. Hæc Chrysoſtomus.

XLIII

¶ Nec ab eius sententia quicq̄ abest Damascenus qui libro primo de fide orthodoxa sic ait. Pane et uino suscepit Melchisedech Abrahā ex cæde alienigenarū qui erat sacerdos dei altissimi. Illa mensa hanc mysticā præfigurauit mensam, uelut & sacerdos ille Christi ueri sacerdotis figurā præ se ferebat & imaginē. Tu es (inquit) sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Pfal. 109

XLIII

¶ Vulgarius demū per omnia consentit in epistolā ad Hebræos ita scribens. Verū quē aliū afferre possunt præter Christū Iudæi, qui sit ex Melchisedech instituto pontifex factus? Nōne erant sub lege omnes? Nōne & uniuersi sabbata obseruabant, offerebantq; sacrificia? Apertissime itaq; de Christo dictū id esse constat. Hic em̄ & solus Melchisedech illius in morē, pane & uino sacrificabat. Sed quid (obsecro) necesse fuerit authores adhuc citare plures?

XLV

¶ Nullus horū ē, ut audis lector, qui nō horū utrunq; hoc est, tā Melchisedech q̄ Christū asserat in pane uinoq; sacrificasse. Quod quū Hebræorū Rabbini, quantū ad Melchisedech attinet, omnino cōfirment, & plane testent Messīā suū identidē facturū, quis iam amplius cuiq̄ relinquit dubitandi locus. Sic utiq; Rabbi Semuel (uti refert Rabbi Moses Hadarsan) dū locū illū Genesios interpretaret. Hic (inquit) mysteria sacerdotij tradidit. Erat em̄ ipse sacrificans panē & uinū deo sancto & benedicto, sicut dictū est ibidē. Et ipse erat sacerdos dei altissimi. Haftenus Rabbi Semuel.

Rabbi Semuel.

Dixit & Rabbi Pinhas filius Iair, Tempore Messīæ cunq;

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXXIII

Et sacrificia cessabunt, sacrificiū autē panis & uini nunq̄ cessabit. Sicut dictū est Genesis, 14. Et Melchisedech rex salē excepit panē & uinū. Melchisedech (inquit) hoc est rex Messias. Dicit autē Melchi. i. rex, Quoniā rex est totius mūdi, porro sedech est iustitia. Et ipse mittet iustitiā suā & pacē sup̄ uniuersum orbē. Et postea subdit. Rex salē, hoc ē Hierusalē sup̄ nā excepit panē & uinū, hoc est, separabit a cessatione sacrificiorū sacrificiū panis & uini, ut dictū est psalmo. 109. Tu es sacerdos in æternū secundū ordinē Melchisedech. Huc usque Rabbi Pinhas.

Psal. 109.

Rabbi uero Iohai qui Christū diu antecessit probat sacrificiū panis & uini nunq̄ cessaturū, partim ex uerbis quæ Iudicū 9. scripta sunt in hunc modū. Nunquid possum deserere uinū meū quod lætificat deū & homines. Vinū (inquit) etsi lætificet homines, deū autē quomodo lætificat? Respondet. In sacrificio quod de ipso, nēpe de uino fiet, partim ex uerbis psalmi 72. Nā subiicit. Sacrificiū uero panis nunq̄ esse defecturū ex eo apparet, quod dictū est psalmo. 72. Et erit placenta frumētī in terra in capite montium. Hactenus ille.

Sacrificium altaris perpetuabitur.

¶ Adde q̄ cōplures Hebræorū magistri, præsertim Rabbi Kimhi & Rabbi Selomon, hunc psalmū de Messia prorsus interpretant, & sacrificiū eius affirmant futurū in placenta frumenti, quibus & Caldaica translatio consonat inquiring. Erit Corban, id est, sacrificiū frumenti in terra in capite montium ecclesiæ. Quibus uerbis aperte significat, is sacrificandi modus quē hodie sacerdotes usurpant, leuantes Eucharistiā supra capita sua, Nā ecclesiæ montes nihil aptius expriment q̄ presbyteros & prælatos ecclesiæ. Sed in his recensendis usq̄ adeo prolixi fuimus, ut nullus omnino remaneat scrupus, quoniam sicut Melchisedech in pane simul & uino sacrificauit, ita creditur & Christus qui secundū eius ordinē sacerdos erat cōstitutus, isdē similiter fuisse rebus usus pro sacrificio suo, hoc est Melchisedech & Chrūs eis pane uinoq̄ sacrificasse. Nā quū tot & tā graues authores, nō dē rebus sacrificabant. Latini modo, uerūetiā Græci, pariter & Hebræi consentiāt huic instituto, neq̄ scriptura quicq̄ aduersetur, imo subscribat potius, neq̄ aliud quoduis sacrificij genus usq̄ tribuat sacer-

XLVI

Melchisedech & Chrūs eis sacrificabant.

CONGRESSVS SECVNDVS

dotio Melchisedech, q̄ panis & uini, q̄s hac de re secū amplī
uel tantillū hæsitare poterit, q̄ minus asserat & pronūciet, tam
Christū q̄ Mechisedech eisdem rebus sacrificasse.

XLVI

¶ Cæterę q̄ nō solū ip̄o initio nascentis ecclīę fieri sacer-
dotes istos oportuit, uerū etiā p̄ totū ecclīę discursum (ut axi-
omate quinto superius ostendimus) hmōi necessario fuerant
instituendi, manifeste cōsequens est, ut ap̄loꝝ successores sa-
cerdotes itē fuerint, & sacrificandi pariter habuerint potesta-
tē. Neq̄ em̄ solū pro apl̄is tūc dictū fuit, hoc facite in meam
memoriā, sed pro cūctis q̄ simili authoritate p̄diti, post ap̄los
essent in ecclīa successuri. Cernis itaq̄ lector nō solū ex ueteri
testamēto, p̄ Esaiā uaticinatū, q̄ pastores gregis christiani, sa-
cerdotes dñi uocarentur, uerum etiā ex nouo, rationē & cau-
sam intelligis, cur ita uocari debeant.

Lucæ. 22

XLVII ¶ His itaq̄ decē axiomatis ad hunc modum instructis pro
Epilogus secū secundo concursū Lutherum adoriemur. Nam ex primo li-
di congressus quer, ob sex iustissimas causas, oportere multitudini quosdam
præfici, qui curam ipsius agant.

Ex secundo, q̄ reuera Christus ip̄e tales instituit, qui suum
gregē, hoc est christianū, pascāt, regant & doceant.

Ex tertio, q̄ oportuit eosdem gratia copiosiori locupletari
quo suo commodius inseruirent officio.

Ex quarto, q̄ de facto Christus talem gratiam elargitus sit
pastoribus a se constitutis.

Ex quinto, q̄ necesse fuit eiusmodi functiones, ad supre-
mum usq̄ diem in ecclīa perpetuari.

Ex sexto, q̄ nemo legitime tali munere fungit nisi p̄ ecclīę
præsides rite uocatus, ordinatus, & missus fuerit.

Ex septimo, q̄ q̄sq̄s in eiusmodi functione legitime fuerit
cōstitut⁹, idē ab ip̄o sp̄u citra cōtrouersā credit̄ alcius.

Ex octauo, q̄ eo ip̄o momēto quo sic quispiā ad hunc mo-
dū instituit̄, gratiam ab eodem spiritu, si non per illum steterit
consequitur indubitanter

Ex nono, q̄ hanc gratiam ip̄e spiritus ad signi cuiusdā sen-
sibilis exhibitionem, hoc est, ad manus impositionem, donat
infallibiliter.

De sacra sacerdotij defensione cōtra Luth. XXIII

Ex decimo, q̄ pastores & presbyteri, sic per manus impositionē instituti, uere dei sacerdotes sint, & tam pro se q̄ pro suis subditis deo sacrificent.

¶ Quū igitur hæc axiomata per scripturas sacras copiose XLVII

roborauerimus, quis non ex illis aperte uidet, aliquas in ecclia functiones, per Christum & sacrū eius spiritum institutas esse quæ non sunt cuius de plebe communes. Non enim quisq̄ de plebe ad id muneris accersitur, ut pascat, doceat, ac regat cæteros. At citra uocationem & ordinationem (ut ostendimus) nemini licet eiusmodi functiones usurpare. Nec inficiamur tamen quin singuli de plebe, sacerdotes in scripturis appellentur. At hoc sacerdotium, comparatione illius sacerdotij quo pastores & presbyteri sacerdotes uocantur, non nisi metaphoricum est. Neq̄ enim alio sensu sacerdotes illi dicuntur, q̄ quo dicuntur & reges, uti mox dicemus. Regit enim quisq̄ seipm̄ solum, & ita sibi soli quisq̄ sacerdos est.

Sacerdotiū alterū est uerū, alterū metaphorice dicitur. Quisq̄ sibi rex est & sacerdos.

¶ Reges utiq̄ sunt pariter & sacerdotes omnes christiani; uerum etiam sibi non alijs. At pastores & presbyteri de quibus loquimur, toti plebi sacerdotes sunt, nimirum q̄ eam seu gregē pascant & regāt. Mediant enim inter Christum & plebē, ut quod a CHRISTO, uel ab eius spiritu didicerint, ipsi uicissim plebem doceant. Propter quod (uti supra dixim⁹) principem pastorum Petrus CHRISTVM appellat. I. Perri. Nam ut illi pascunt plebem, sic & identidem a CHRISTO pascuntur.

¶ Adde, q̄ istiusmodi sacerdotibus incumbit pro subditorum animabus rationem reddere, at non ita uicissim populus pro presbyteroq̄ animabus rationem est redditurus. Sed & denique presbyteri quanquam ex hominibus assumpti sint sacerdotes, pro hominibus tamen constituti sunt, in his quæ apud deum aguntur. Verum non ita uicissim quisq̄ de plebe pro presbyteris apud deum intermediant. Presbyteri igitur quando communem carnis infirmitatem cum plebe circumferunt, debent ipsi tam pro suis q̄ pro populi peccatis iugiter immolare. XLIX. Hebræ. f.

CONGRESSVS SECVNDVS

Corollarium
primum

Secundum

Tertium.

¶ Porro uictima, qua præcipue deū placaturi sint, altaris ē sacrificiū, quo secundū ordinē Melchisedech sub panis & uini specie, corpus & sanguinē Christi iugiter offerunt. Iā opinor dilucidū est, corruisse funditus, id quod tanto uerborum strepitu tantaq; iactantia Lutherus se statuisse gloriat, nempe q̄ nullo prorsus alio sacerdote et mediatore plebi sit opus præter Christū. Corruit & istud, q̄ sibi christianus quisq; sufficiat ut seipsum doceat, & cætera peragat quæcunq; faciunt sacerdotes. Corruit demū & aliud, q̄ uidelicet functiones aliæ quæ non sunt toti populo cōmunes, humanis mendacijs & satanicis adinventionibus erecte sint. Nam ex iā dictis axiomatis perspicuū opinor omnibus est, q̄ horū officii quos interea sequestres & interuentores in Christū & gregē appellare licet, non humano cōmento sed Christi & sacri spiritus institutione diuinitus excogitatum est. Et hæcenus pro secundo cōgressu dicta sufficiant.

CONGRESSVS TERTIVS

.I.

Am superest ut tertio tandē congressu Lutherū similiter impetamus, quo fiet apertū, habere Lutherū nihil, aut ex scripturis, aut ex orthodoxorū testimonijs, quod suā hæresim confirmet, Scripturas itaq; per eū adductas quæadmodum in seriem digerunt ita singulas ordine suo refellemus.

Docere primū nitit̄ unū & solū nobis esse Christi sacerdotiū quo ipse obtulit sese pro nobis & nos omnes secū. Ad q̄d probādū adducit primū illud Petri tertio. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo, mortificatus quidē carne uiuificatus aut̄ spiritu

Respondemus nihil in his uerbis obscuritatis esse. Propter hoc em̄ Christus seipsum pro peccatis nostris uictimā obtulit patri, iustus pro iniustis, nō q̄ tū identidē nos hostiā immolasset, qui nondū eramus, sed magis ut in posterū (quū præceptis eius paruimus) nos patri suo uere iustificatos exhiberet quod sane futurū est, si nos ipsos a pristinæ uitæ prauis cupidī

Hostia effici-
mur probita-
te nostra